

Letniška lista: --

Prvo leto . . . K 12.—
 Dva leta . . . 6.—
 Tri leta . . . 3.—
 Posledno . . . 1.20
 Tudi Avstrije: ---
 Prvo leto . . . 15.—
 Posledno številke
 — 10 vinarjev. —

STRAŽA

Inserati ali oznanila
 se računajo po 18 v.
 od 6 redne petivrstice:
 večkratnih oznanilih v.
 — popust.

„Straža“ izhaja v pos.
 deljek in petek popok.
 Rokopisi se ne vračajo.

Uredništvo in upravljalstvo Maribor
 Prečna ulica 5. — Telefon 81.113.

Neodvisen političen list za slovensko ljudstvo.

Z uredništvom se more govoriti
 vsak dan od 11.—12. ure dopoldne.

Namen Avstrije.

Državo, hranjujoči narod, kakor Nemci kaj radi imenujejo sami sebe, ima o namenu in nalogi avstrijske države takšne nazore, ki naravnost zanikajo pomen in namen Avstrije kot samostojne, neodvisne države. Graška „Tagespost“ je nedavno pisala: „Avstrijo držati ne pomeni nič drugega, kakor nemškemu carstvu ščititi hrbet, obstanek nemškega carstva zasigurati in služiti vsenemški ideji, ki gre za tem, da se obdrži nemštvo na celi zemlji.“

Taka je torej naloga Avstrije. Njen namen ni, pospeševati splošni blagor vseh narodov, ki jih je zgodovina skupila in združila na ozemlju avstro-ogrske države, marveč njena naloga je: pospeševati koristi vsenemštva, ponemčevati lastne nemške narode, razširjati in ohranjati nemštvo na celim svetu.

Avstrija na torej prinaša material in naj pomaga zidati vsenemški most, ki naj dovede, kakor je rekel bavarski ministrski predsednik dr. Dandl, do gospodstva Nemčije nad vsemi različnimi narodi od Hamburga do Perzijskega zaliva.

To idejo o avstrijskem državnem namenu so na novo opredelili nemški Volkstagi, na katerih se je z nečuvno drznostjo proglašalo in v svet razkričevalo načelo: Ali nemška Avstrija ali pa nobene Avstrije! Niso pa samo vsenemci in nemški radikali, ki tako pojmujejo nalogo Avstrije, tudi nemški liberalci in nacionalci z razpetimi jadril plovejo v vsenemškem toku. Dokaz za to je graška „Tagespost“, ki se kaj rada bje na avstrijske prsi, pa Avstriji ne pripisuje nobene druge vloge, nego samo te, da je dekla vsenemške gospe.

Ponižujoči so taki nazori za Avstrijo. Človeka, ki v resnici avstrijsko čuti, mora obliči rdečica sra-

mu, ko mora gledati, kako vsenemštvo in nemški nacionalizem degradira Avstrijo, odrekajoč ji samostojni namen in odkazujoč ji nalogo, da mora Nemčiji zavarovati obstanek, da mora stati za hrbtom nemškega cesarstva ter ga braniti, da mora vse storiti ač maiorem gloriam Germaniae, vse v ohranitev in korist nemštva na celim svetu.

Taki nazori izključujejo notranjepolitični in zunanjepolitični sporazum med narodi. Temeljijo namreč na teoriji, da je nemški narod Herrenvolk (gospodski narod), drugi narodi pa so Herdenvolk, so čreda, da govorimo z Nietzschejem, filozofom nadčlovečanstva, moči in nasilnosti, torej glavnih idej vsenemškega imperializma. Kateri nemški narod v Avstriji bi se dandanašnji zadovoljil z ulogo črede? do katere ga hoče pritisniti vsenemštvo? Dokler se politično nemštvo v Avstriji ne bo povzpelo do pripravljenosti, da ima Avstrija kot država lasten, oči Nemčije docela neodvisen pomen in namen in da so vsi avstrijski narodi enakovredni, da ni med njimi ne enega Herrenvolka, pa tudi Herdenvolka ne, dotlej je notranjepolitičen sporazum v naši monarhiji nemogoč. Vsak poizkus notranje preosnove v naši državi, ki izvirja iz vsenemške ideje o namenu Avstrije, se mora izjaloviti in razbiti ob pravem, v zgodovinskem razvoju začetanem namenu avstrijske države. To velja zlasti o poizkusih, ki se je o njih v zadnjem času namigavalo v javnosti, rešiti jugoslovansko vprašanje tako, da se Slovence odtrga od Hrvatov, Dalmacijo pridruži Hrvatski, Bosno in Hercegovino pa izroči Ogrski. Taka „rešitev“ bi Jugoslovane kot pravcati „Herdenvolk“ podjarmila vsenemški ideji, s katero Madžari sedaj spajajo svoje sebične interese in nasilne nakane.

Iz vidika vsenemške ideje o Avstriji je tudi nemogoča rešitev zunanjepolitičnih vprašanj, ki se tičejo Avstrije. To velja predvsem o poljskem vprašanju. Vsenemštvo se ustavlja rešitvi tega vprašanja ne sa-

mo v poljsko-nacionalnem, marveč tudi v avstro-poljskem smislu. Radovedni smo, ali se bo Buřianu, ko se bo razgovarjal in pogajal z berlinsko vlado, posrečilo

Glavna zahteva, ki jo torej moramo staviti avstrijskemu političnemu nemštvu, je ta: Ustvarite pravi pojem in pravilno idejo o namenu Avstrije kot samostojne, neodvisne države, idejo, ki jo bodo sprejeli ne samo avstrijski narodi, ampak ves omikan svet, četudi sedaj stoji v sovražnikovem taboru, potem je sporazum med avstrijskimi narodi omogočen, potem smo pa tudi veliko bližje toliko zaželenemu in potrebnemu svetovnemu miru.

„Den Brüdern im bedrohten Land!“

Pod tem naslovom piše graški „Arbeiterwille“: V nemškoračadikalnem listu „Arnauer Volksbote“ čitamo dne 17. maja iz Skalice pri Vrhlabi (Langenau bei Hohenelbe), torej iz nemške kmetijske občine, tole poročilo:

„Pravijo sicer, Skalice so kmetijska občina, torej tam življenjske razmere ne morejo biti tako slabe. In vendar se ubogemu ljudstvu godi pri nas silno slabo. Odnese se sicer dosti, ali ubogi vaščani največkrat nimajo od tega nič. Dobi se, kajpada, že še ljudi, ki jih vidimo jesti tudi buhtelne. To človeka jezi in mu greni življenje, ako siromak vidi in mora čutiti tako grobo neenakost. Mnogo jih gre v češke kraje po živila, ki jih tudi dobijo, čeprav znajo govoriti samo nemško. Nekateri celo pravijo, da je tam (v čeških krajih) pogosto dobiti še več človekoljubnosti. Lepa beseda, da „Nemcem morejo pomagati le samo Nemci“, je v tej vojni menda že precej izgnila s sveta.“

Neki drugi list, „Deutsche Volkswacht“ nemško-narodnih „delavcev“, si da iz Arnoltice (Arnsdorf) pri Hostineh poročati: „O, vi „ubogi“ (nemški) kmetje, kaj vse ste morali pretrpeti v tem resnem vojnem času: kar lažje se ježe človeku! Se nikdar ni-

LISTEK.

Jugoslavija Jugoslovanom.

(Dalje.)

Edini človek, ki ima pogum, da nastopa proti tej bolni domišljiji madžarskega naroda, je dr. Jaszi. On vprašuje:

„Kdo je že kedaj videl, da se je madžarski kmet pritoževal:

da mu je žandar prebodel trebuh, ker je nosil madžarsko kokardo;

da ga je vrzel okrajni glavar ven, ker ni znal madžarskega;

da ga je okrajni glavar po krivici obsodil, ker mu je tolmač krivo prevel pritožbo;

da mu otroci ne znajo čitati in pisati, ker morajo trpeti dragoceni čas v šoli z učenjem in deklamiranjem pesmi v tujem jeziku;

da jim oblast ne pusti osnovati pevskega društva ali čitalnice, ker njih jezik ni državni;

da ne more za poslanca, tajnika in župana izvoliti svojega človeka, ker mu materni jezik ni madžarski in ker hoče dvigniti kulturo svojega naroda;

da je vsako vabilo, davčni opomin in razglas oblasti za njega državna tajnost, ker ne razume madžarske tiskovine?“

Kaj takega se Madžarom seveda še ni dogodilo a zato se dogaja dan na dan nešteto takih slučajev nemadžarom. In ker se upa dr. Jaszi te odbojaje bičati, so ga že davno proglasili za izdajaleca.

Zelo značilen za madžarsko dušo je tudi nastopni govor velikega župana nitranske županije Irdija Jansky-Medresnanija, ki je rekel med drugim: „Slovaki morajo premisliti, da žive v ogrski državi in ne smejo zahtevati ničesar, kar se ne strinja z madžarskimi težnjami. Učite se madžarski, to je najbolje, ker vam morem svetovati, ker madžarski jezik je sve-

točni jezik. Čemu sploh potrebujete slovaških knjig? To je nepotrebno. Glavna stvar je, da se izognete vseh iredentističnih in separatističnih težnjam, ker, ako bom opazil, da se je kje samo začelo prizadevanje, da se spremene sedanje razmere, dal bodem Slovaku tako občutiti svojo moč in kaznoval bom taka prizadevanja najstrožje.“

Veliki župan Smereczany pa prepoveduje celo omeniti ime „Slovaki“, češ, da takega madžarski zakon ne pozna, ter grozi, da bo že v kali zadušil vsak pojav, ki ne bi bil v soglasju z madžarsko državno idejo.

Kakor rečeno, z narodom, v katerem prevladujejo taki nazori, je vsak sporazum izključen. Vendar je gotovo, da se bodo morali končno tudi Madžari udati zahtevam nove dobe. Ideologija, v kateri se gibljejo Madžari, je proti duhu časa in ta duh časa pojde na dnevni red tudi preko Madžarov.

Povdarjamo ponovno: Nikakor ne smemo podcenjevati težav, ki se zahtevajo po jugoslovanski državi stavlja od strani Nemcev in Madžarov. Vendar pa imamo mnogo večjega nasprotnika, nego v Nemcih in Madžarih v samih sebi, v svoji lastni malodušnosti. Največji sovražniki jugoslovanske države so oni Jugoslovani, ki vidijo samo težave in ovire, ki se nam stavlja na poti do postavljenega cilja in ki nosijo malodušnost v naše vrste. Toda treba nam je samo železne volje in gotovo je, da dosežemo ta cilj. V tem oziru nam treba samo, da se ozremo v zgodovino. Zgodovina je najboljša učiteljica, a tudi tlačnica zatiranih narodov. In poglejmo:

Kaj nas uči zgodovina?

Ko so se po porazu Napoleona I. zbrali na Dunaju vladarji cele Evrope in njih ministri (1. 1815), so tudi vso Evropo razdelili po svoje, ne da bi se bili brigali za mnenje narodov ali da bi bili te narode vprašali, kaj mislijo o svoji bodoči usodi. Dunajski kongres je delal z dežalami in narodi tako ka-

kor delajo kmetje z njivami ali volji in kravami. Tako so tudi Italijo razdelili na pet držav. Dve veliki deželi, Benečijo in Lombardijo, je dobila Avstrija. Italijanski narod, ali bole njegova izobražen del, ker med priroščim ljudstvom o kakih narodni zavednosti še ni bilo govora, se je čutil vsled te umetne razdelitve silno prizadetega, občutil jo je kot veliko krivico. V sled tega se je začelo takoj veliko gibanje za združenje vseh italijanskih dežel v eno samo enotno državo. Toda takratnim italijanskim domoljubom se ni godilo bolje, kakor se godi danes jugoslovanskim: Njih delež so bile ječe, a mnogim tudi vešala. No, končno je vendar le prišlo do združenja Italije. A kake ovire je bilo treba premagati, koliko krvavih vojn voditi, a treba je bilo zrušiti tudi prestole.

Nič bolje nego v Italiji niso bile po dunajskem kongresu razmere v Nemčiji. Dežela je bila razkosana na kakih 30 držav in državice in vladarji teh posameznih državice so ljubosumno čuvali svoje pravice ter neusmiljeno zapirali v ječe vse one, ki so se upali zahtevati, da mora pri državnih in vladnih poslih sodelovati tudi ljudstvo. Boječ se za svoje prestole, so seveda poskušali že v kali udušiti vsako gibanje za združenje domovine. Ječe so bile prenapolnjene s političnimi zločinci. A gibanja za združenje le niso mogli ustaviti. Danes je Nemčija tu kot močena zgradba, ki jo obdružuje ves svet. Dosegli so jo, ker jo je hotel ves narod.

Madžari so se leta 1848 spuntali proti cesarju. Proglasili so habsburško vladarsko rodbino za odstavljeno in Ogrsko za republiko. S pomočjo ruske armade je bila ustaja udušena in voditelji, ki so se mogli, so pobegnili v inozemstvo. Medtem pa je doma opravljal svoj posel rabelj. En sam dan je bilo v trdnjavi Komorn obešenih devet generalov. Drugi voditelji revolucije so bili obsojeni kontumačnim potom in med temi tudi grof Andrassy.

(Dalje prihodnjic.)

sre, kar ljudje pomnijo, redili veliko prasičev, kakor v tej vojni, ko se delavci pristojajo krompir, žito in repa pokrmu živim. Med tem ko skozi vrata stopivše siromašne Nemce odpravljate z zbadljivimi besedami, imate za meščane in tuje zadosti blaga na prodaj, seveda po oderuških cenah. Po cele ure morajo le-ti siromaki hoditi krošnjari, da za svoje gladojoče otroke nalove nekaj živil. Marsikateri sedanjih (nemških) kmetijskih denarnih bahačev je rekel preje: „Nemcem morejo pomagati samo Nemci“, danes so pa češki mlinarji in kmetje, od katerih dobivamo živil. Značito pride čas tudi za naše gospode kmete.“

Nemški listi in nemški gromovniki na nemških shodih kričijo: Čehi imajo dovolj živil, a hočejo — Nemce izstradati. Iz gornjih stavkov pa je razvidno, da je ravno nasprotno res. Čehi so do nemškega delavca bolj usmiljeni nego gotovi nemški krogi. Vpije v nemškem taboru, da hočejo Čehi Nemce izstradati, je samo umetno vprizorjeno. Dejanski cela stvar čisto drugače izgleda. Omenjena nemška lista sama dokazuje, da so zagrizeni Nemci zopet grdo lagali, da bi nesramno obdolžili Čeha. Vse to pa tudi priča, da češki kmet nemškega v kulturi daleko nadkriljuje. —

Ali ni slično tudi v naših krajih? „Marburger Zeitung“ in graški vsenemški listi so že premnogokrat pisali, da slovenski kmet noče dajati Nemcem potrebnih živil. Vsi pa vemo in to nam mora potrditi tudi sleherni pošteni Nemec, da slovenski kmet v Slovenskih goricah, na Murskem in na Dravskem polju ter v Savinjski dolini preživlja na tisoče Nemcev, ki prihajajo iz nemških gnezd z nahrbtnikom k njemu prosjačiti živila. Cele trupe nemških ljudi roma dan za dnevom po naših krajih. In naši ljudje,

imajo usmiljenje z njimi in si sami sebi pritrčajo in jim dajo živila. Kultura srca je pri nas na veliko višji stopinji nego pri Nemcih. Če pride lačen, izstradan človek k slovenskemu kmetu, ga ne vprašajo, ali si Nemec ali Slovenec, temveč se držijo svetopisemskega opomina: „Lačne nasičevati.“ Slovensko ljudstvo prideluje in daje kruha celo ljudem, ki so leta 1914 tirali nedolžne Slovence v ječe ter vriskali veselja, če je podivjana tolpa tepla, sramotila in opljuvala pregnance. Da je slovensko ljudstvo glede oddaje pridelkov bolj milosrdno in ubogljivo kot nemški kmet, dokazuje sedanja prostovoljna oddaja žita. Iz gotovega vira vemo, da se je ogromna večina slovenskih občin naše dežele odzvala tozadevnemu pozivu in je že oddala — zadnjo betvico žita, ki ga še ima razpoložljivega. Imamo pa tudi zanesljive informacije, da se mnogo občin na nemškem delu Štajerske direktno punta proti odredbam oblasti in se noče niti zmeniti za izdane odredbe.

Se en dokaz: Slovenski delavec iz Stieringa na Gornjem Avstrijskem je prišel nekega dne lačen v hišo bogatega nemškega kmeta. Deževalo je. Kmetova družina je bila ravno pri obedu pri bogato obloženi mizi. Delavec je bil lačen. Prosil je za košček kruha. Nemec pa ga porogljivo vpraša: „Kaj ne, diši ti, diši naša jed, a vedi, da sem si jo pripravil za se in ne za take potepuhe.“ Naš delavec je presenečen nad tako odurnostjo odšel izpod strehe. Vprašamo: Ali bi našli na Slovenskem kmeta, ki bi tako prostaško in odurno odgnal od mize ubogega gladnega človeka ...

Senzacijonelne vesti naj onemogočijo parlament.

Avstrijska javnost se od nekdanj slepi. Senzacijaonelne vesti, izmišljotine, intrigantstvo, potvarjanje so posebni specifikum avstrijske umetnosti vladati posamezne narode. Spominjamo se še prav živo izmišljene vesti o konzulu Prohaski in o objavljenih dogodkih na Balkanu. Razburjati so morale povsod javnost. Nismo pozabili Fridjungovega procesa in potvarjanje javnih dokumentov po Nastiču, dogodkov, ki so trenutno obvladale vso širšo javnost, ki je morala dobiti navideznih dokazov za uvedeno preganjanje Hrvatov.

Koncem zadnjega tedna so se širile po širni Avstriji zopet čudne vesti. Slovenski listi so dobili naravnost od državnih pravnikov prepoved, da ne smejo objaviti pogodb, ki se je baje sklenila na vojnem svetu Francoske, Angleške in Italije, češ, da se mora delovati na ustanovitvi samostojnost držav za Poljake, Čeha in Jugoslovane. Prepoved državnega pravika od petka vemo sedaj pravilno oceniti, ko vidimo, da so v nedeljskih številkah objavili to vest vsi nemški listi.

Kaj to pomeni, lahko sklepamo iz dosedanjih izkušenj. Avstrijska nemška javnost se mora zopet oznemiriti, glavni merodajni činitelji na Dunaju in odgovorni krogi morajo imeti tehtne vzroke in izgovore za svoje ukrepe. Ne samo nemški javnosti, ampak tudi vladnim krogom zastaja sapa že misel na parlament, katerega zahteva splošna ljudska volja razven nekaj vsenemških politikov in kričarjev, ki si želijo celo generala za avstrijskega mi-

nisterskega predsednika. Vlada računa dobro, da so ji dnevi šteti kakor hitro se zbere parlament, rada bi se še držala in podpirala vsenemško stremjenje. Skušaja se sedaj to doseči zopet po najnovejših senzacionelnih vesteh. Izgovarjala se bo, da je država v nevarnosti če se snide parlament, ker bi ta še mogoče z večino sklepal o ustanovitvi samostojnih držav za Čeha in Jugoslovane.

Torej se tudi ta vest le samo pretveza, ki nas nikakor ne oznemirja. Navadili smo se že davno presojati pravilno Prohaskine afere, Fridjungove procese, tako tudi sedaj vemo, kako bomo uspešno odbijali vse brezvestne napade na nas, katere hočejo vprizoriti na podlagi izmišljenih vesti v sklepih entente.

Razkosanje na jugu.

V javnost so prišle vesti, da nameravajo gotovi krogi, s katerimi baje simpatizirata Wekerle in Burian, jugoslovansko vprašanje rešiti tako, da se Dalmacija pridruži Hrvatski, Bosna in Hercegovina pa izroči Ogrski. Zoper take nakane je dunajski list „Reichspost“ dne 7. junija pod gorenjim naslovom objavila od „dobro poučene strani“ doposlani članek, v katerem med drugim pravi: „Eno rečemo že danes, da bo taka „rešitev“ v Avstriji trešila na sklenjeni in neodoljivi odpor vseh, in sicer posebno tudi Nemcev. Da je Avstrija k temu odporu državopravno popolnoma legitimirana, ni treba daljše razlage. Bosna in Hercegovina stoji še vedno pod skupno upravo in tudi nobeno navezovanje na rešitev poljskega vprašanja ne bo olajšalo pritrditve k kakim državnopravnim bodočnostim Bosne in Hercegovine. To naj ima grof Burian pri svojih pogajanjih v Berlinu in še kje drugod vedno pred očmi. Dalmacija pa je izključno avstrijsko državno ozemlje in pritrditev Avstrije k priklopitvi te dežele k Hrvatski in Slavoniji se gotovo ne bo nikdar obistinita, če se tudi Bosna in Hercegovina ne bo združila s temi deželami. Ministrski predsednik dr. Wekerle je svoj čas izrazil začudenje glede na odpor, na katerega je naletel pri avstrijskih Nemcih, ko je govoril o združenju Dalmacije s Hrvatsko-Slavonsko. To je bil odpor, ki je, kakor znano, prisilil tudi avstrijskega ministrskega predsednika, da se je oficijelno v parlamentu izjavil zoper tako priklopitev. Ta odpor bi bil še ostrejši, če bi se bilo tedaj vedelo, kake načrte glede Bosne in Hercegovine resno gojijo v nekaterih ogrskih krogih. Utopija je, misliti, da bi se dale te ideje kdaj uresničiti.“

„Reichspost“ se nato izjavlja za takozvano veljevratsko rešitev, to je za zedinjenje Dalmacije s Hrvatsko-Slavonijo, pa le pod pogojem, da se tudi Bosna in Hercegovina združita s Hrvatsko, vse to združeno ozemlje pa spada k skupini dežel krone sv. Stefana. Kaj pa Slovenci? „Reichspost“ odgovarja: „Slovenci pri tej rešitvi ne pridejo v poštev.“ Ali ni to razkosanje na jugu, zoper katero se obrača kršč-socialno glasilo, če se Slovenci odtrgajo iz naravne, življenjske zveze z Jugoslovani? Jugoslovanski narod: Hrvatje, Srbi in Slovenci, zahteva združenje vseh dežel in pokrajin, kjer stanujejo Jugoslovani, bodisi Srbo-Hrvatje bodisi Slovenci, v eno celoto in enoto, v eno samostojno, neodvisno državo. Edino to je prava in trajno zadovoljiva rešitev jugoslovanskega vprašanja, vse drugo je razkosanje, ki nosi v sebi kal za nove spore in boje.

Kmetska vstaja v Ukrajini.

Uradno glasilo maksimalistov „Pravda“ piše o junaški borbi, ki jo je pričelo ukrajinsko kmetstvo proti nemškemu absolutizmu. V štirih gubernijah: Černigov, Harkov, Kijev in Podolija, je proglašeno obredno stanje. Voditelji čet hetmana Skoropadskega so mogli priti v mesta samo po živahnih bojih. V guberniji Černigov so odstopile hetmanove oblasti. V poltavski guberniji so uporniki uničili hetmanove in nemške čete. V okolici mesta Ronov so se završile divje borbe s porazom Skoropadskih oddelkov. Kmetske mase, ki se nahajajo v ustaji, se ne strašijo ogorčenega odpora. Če se nemškim nasilnem posreči po ljutih bojih odvzeti ukrajinskim seljakom žito, ga morejo pripeljati samo do prve postaje. Seljakom so se pridružili tudi železničarji in jih odpirajo pri vstaji proti Nemcem. Nemški zapovednik, general Eichhorn, je prisiljen nadomestiti železnice z nemškimi delavci. Žito je, da se revolucionarni narod, kateri je zločin jarem carizma, ne more tako lahko prevladati. Skoro nemogoče je, da bi se zopet upeljal imperijalizem, kakoršnega so si predstavljali nemški časniki.

List „Nachrichten aus der Ukraine“ javlja iz Kijeva: Boljševiška agitacija med kmetskim narodom ni ostala brez uspeha. „Novoj Radi“ poroča iz kijevske gubernije, da na mnogih mestih kmetje kosijo zeleno žito (da ne bi prišlo v roke Nemcem) in zažigajo gozdove. Iz Černigova, Vižina, Volinije in Podolja tudi dohajajo vesti, da se organizirajo čete domačinov, ki skušajo uničiti žito.

Iz Londona poročajo „Zürcher Nachrichten“: Po birzojavki iz Moskve se širi sedaj vstaja po celom

ozemlju Ukrajine. Vstasi zažigajo gozdove in poslopija veleposestnikov. Ukrajinske oblasti storijo vse, da udušijo vstajo kmetov. V pojedine kraje so doposlanih več nemških vojaških oddelkov, da razorožijo vstajske kmete. Nemci uporabljajo v boju proti vstajnikom celo topove. V nekaterih okrožjih se je kmetom itak posrečilo polastiti se topov in strojnih pušk ter se tako oboroženi prav uspešno borijo proti Nemcem. Ukrajinsko ministrstvo se nahaja v neposredni krizi. Nemci smatrajo, da hetman Skoropadski ni kos svoji nalogi. Odločili so se, da strogo zahtevajo njegovo demisijo, če ne bo podvzel ostrejših odredb na pram vstajniškemu pokretu.

Glasilo avstrijskih Ukrajincev „Dilo“ z dne 4. t. m. prinaša pismo iz Kijeva, kjer pravi: „Nihče ne ve in ne razume, kaj hočejo Nemci, ne vedo, kaj je njihov politični cilj. Ali hočejo mar reš ukrajinsko državo — — — Položaj je tragikomičen. Na kmilu države in v vseh uradih sede ljudje, ki nimajo za ukrajinstvo nobenega smisla, ki so še pred nedavnim časom bili najhujši sovražniki vsega, kar je ukrajinsko. Na prejšnja mesta se vračajo vsi „črnotenci.“ (Črne čerkeske stotnije.) Stara policija in orožništvo. Slepo orožje so v rokah nemškega poveljstva in prodajajo Nemcem Ukrajino na drobno in debelo. Zemljo prodajajo nemškim bankam in store vse, kar želijo Nemci. A na drugi strani so ravno ti ljudje prijatelji entente in bivše ruske dinastije. — Po vaseh in na deželi je položaj neznosen. Kmetje požigajo žito, pobijajo uradnike in bogate posestnike (zli boro-be). Po vsej Ukrajini divjajo nemiri in partizanska vojna. Ukrajinska inteligenca, ki je stala na strani centralne Rađe, je zaprta. Med ukrajinsko inteligenco in kmetskimi prebivalci, ki je bilo splošno še Nemcem privržani, se širi smrtno sovražstvo proti istim. Vsi pa trpimo vsled ekonomičnega poloma.“

Bavarski kmetje o zvezi z Avstrijo.

V Norimberku je govoril dne 3. junija dr. Heim o bodočnosti nemškega kmetijstva. Govornik je s povdarkom naglašal, da je pomota, če se trdi, da je nemško poljedelstvo v vojni sijajno zaslužilo. Pomisliti moramo, da se sedaj na nemškem posestvu in na nemški zemlji vrši skrajno izkoriščanje. In v posestvu se mora vzeti tudi razlika med cenami od prej in sedaj in da bodo te cene ostale v veljavi še leta in leta po vojni. Pred koncem vojne se ne sme izreči nekaka odločilna sodba o tem, kar je kmetijstvo zaslužilo. Pravičnost zahteva, da se priznajo žrtve, ki jih je poljedelstvo doprineslo v vojni. Videli smo, da se ne moremo na nikogar zanesti, kakor na samega sebe. Avstrija rabi to, kar ima, sama za sebe. Kmetijstvo je zelo občutna rastlina, katere, če je enkrat uničena, se ne da več spraviti po koncu. Radi tega se naj vsako siljenje, kolikor mogoče, opusti; rajti vsaka prisiljenost je rojena iz šablone in vsaka šablona je nevarnost za kmetijstvo. Izkušenih poti se ne sme zapustiti. Želeti je sicer, da smo z Avstrijo ožje zvezani, a naštopati moramo proti carinski skupnosti. Na ta način bi konečno vse izgubili, kar smo si pridobili tekom 30 let. V tej smeri bi se bila morala vršiti predpogajanja leta 1917. Govornik smatra kot zelo nevarno, če se pri sedanjih pogajanjih ne bo poslušalo strokovnjakov. Mi ne nasprotujemo ožji zvezi z Avstrijo, a nemško kmetijstvo iz take gospodarske zveze ne sme iziti oslabiljeno. Vlada ne sme dati svoje roke za to, da bi bila hiša in dom nemškega kmeta po vojni ogrožena.

Francosko bojišče.

Na francoskem bojišču je ofenziva nemških armad ustavljena. Nizozemski listi poročajo, da se vrši sedaj na francoskem bojišču veliko razvrščanje in premikanje ameriških, angleških in francoskih čet, ker je vrhovni armadni poveljnik general Foch baje pritegnil na fronto novo rezervno armado broječo 80 divizij. Francoski listi pa poročajo, da se Nemčija pripravlja na novo ofenzivo, ki bo baje presegala glede srditosti sunka in števila čet vse dosedanje nemške ofenzive.

Nemška ofenziva ustavljena.

Iz poročil iz bojišča je posneti, da je nemška ofenziva ob Marni toliko kot ustavljena. Nemci so dospeli do zahodnega roba velikega gozda Villers-Cotterets in so tako še 20 km oddaljeni od točke, koder je v prvih dneh meseca septembra 1914 imel tedanji nemški poveljnik general pl. Kluck svoj glavni stan.

Na italijanskem bojišču

so se pričeli hudi boji. Italijani napadajo z veliko silo v Judikariji in pri Asiagu. Srditi boji so na gori Monte Pertica; sovražnik je dne 8. junija prodrl tu 1 km naprej.

Iz najnovejšega nemškega uradnega poročila.

Berolin, 9. junija.

Na ozemlju gorovja Kemmel južno od reke Somme ter ob Avri hudi artilerijski boji. Ob reki Oise živahno gibanje. Francoski napadi na južnem bregu Aisne so bili odbiti, istotako so bili odbiti napadi ameriških čet severozahodno od Chateau-Thierry.

Politične vesti.

Jugoslovani pri ministrskem predsedniku. Za soboto, dne 8. t. m. opoldne je povabil ministrski predsednik Seidler predsedstvo Jugoslovanskega kluba k sebi, da se informira o zadržanju Jugoslovancev pri eventualnem zasedanju parlamenta. Načelnik kluba dr. Korošec in poslanec dr. Vukotić sta izjavila ministrskemu predsedniku, da Jugoslovani želijo in zahtevajo takojšnje sklicanje parlamenta, do katerega imajo narodi pravico po ustavi. Proti današnji vladi bodo stopili v najostrejšo opozicijo. Borba Jugoslovancev bo veljala tedaj samo vladi, a ne parlamentu. Kakšnih sredstev se bodo posluževali pri izvrševanju opozicije, o tem se še bodo vršila posvetovanja in se bo skupno sklepalo s „Češkim Svazom“. Sicer pa ni nikakega povoda, tej vladi že vnaprej dajati izjave o taktičnem zadržanju. Če želi vlada „jamstva“, tedaj imamo v konstitucionalni državi samo eno: Ustanovitev velike delovne večine. Če vlada take ne najde, tedaj mora vedeti, kaj naj stori. Zastopniki Jugoslov. kluba ob tej priložnosti najostreje protestirajo proti persekucijam, ki so naperjene proti Jugoslovancem. — V avdijenci delegata dr. Korošca pri zunanjem ministru grofu Burianu se je med drugim šlo za pogovor o jugoslovanskem vprašanju.

Sklicanje parlamenta. Pri Seidlerju so bili te dni poleg Jugoslovancev še tudi Poljaki in Ukrajinci. Poljaki so imeli včeraj v Krakovu velevažno konferenco glede sestave parlamentarne večine. Sklepi konference še niso znani. Ukrajinci pa bodo imeli Klubovo sejo dne 14. junija. Parlamentarna konferenca javlja, da so Jugoslovani in Čehi za prvo sejo pripravili celo vrsto predlogov in vprašanj, ki bodo baje povzročile škandale. Radi tega je baje zelo dvomljivo, ali bo parlament sklican za dne 25. t. m.

Nemško pobalinstvo. Minulo soboto je imel pevski zbor »dramatičnega društva« v Mariboru v prvem nadstropju »Narodnega doma« pevsko vajo. Kar naenkrat je priletel skozi okno v papir zavit kamen. To je posledica hujškarij nemškega časopisja in pozivanje na poboj.

Od Slovencev je obogatel. S Pohorja nam pišejo: Kako nekateri ljudje od Slovencev obogatijo! Med temi je Löschig (rojen Lešnik) pri Sv. Lovrencu nad Mariborom. On je nezakonski sin in je dobil od svojega očeta samo dva tisoč K in mati mu je zapustila malo posestvo. Začel je s tem denarjem tržiti in od Slovencev kupovati deske. Danes je obogatel od Slovencev, da ima dvanajst lepih posestev. Toraj le samo od Slovencev je obogatel in danes je naš velik nasprotnik.

Vojnik tudi zastopan pri romanju na Dunaj. V časopisih objavljena lista spočiteljstev štajerskih činovnikov.

kih romarjev pod vodstvom Orniga in Linhart ni popolna. Tudi trg Vojnik, dasi ima slovensko večino, je bil zastopan in sicer po svojem načelniku g. Koschutniku. Kakor so v trgu skrbno prikrivali namen nenačelnega odpotovanja njegovega, tako je časopisje preračunjeno zamolčalo Koschutnikovo udeležbo; znalo bi to nemški stvari škoditi, saj je g. Koschutnik še zmiraj — kot penzionist — provizorični solovodja slovenske šestrazrednice, no in njegova „objektivnost“ kratkovidnim slovenskim krogom nasproti bi tudi utegnila marsikomu odpreti oči. Danes pa je ta stvar dokazana, kar smo na našem zavodu domnevali, kajti izvedli smo naravnost, da je bila g. Koschutniku v nemški posojilnici izplačana delna odškodnina na potnih stroških v znesku 93,60 K; enak delež prispeva občina. Razkritje imamo popolnoma nepoklicano in nepovabljen od najmerodajnejše strani, ki se čudi, da je tak slučaj mogoč, saj je bil tukajšnji romar 30 let nadučitelj slovenske šole in je še danes njen voditelj. Ni tukaj namen, presojati, kaj g. Koschutniku ni všeč, da se je šel pritoževati do samega cesarja, zdi se mi pa, da je težko si misliti večje ironije, da se udeleži pritožbe mož, katerega ime izgovarja toliko učiteljev z nekim čudnim občutkom, če se spominja raznih preganjanj in persekucij.

Jugoslavija in c. kr. deželni šolski svet štajerski. Kako je štajerski deželni šolski svet skrben, kadar je treba nastopiti proti slovenskim pravicam, — nam dokazuje njegov sklep z dne 19. aprila 1918 št. 3-1770-3. V smislu tega sklepa so povabili vsi okrajni šolski sveti šolska vodstva, naj skušajo z vsem pritiskom zabraniti, da ne bode šolska mladina, v številki tudi srednješolci, na noben način sodelovala pri nabiranju podpisov za ustanovitev Jugoslavije, ali tudi kako drugače. Tudi na učitelstvo naj šolsko vodstvo vpliva na primeren način. — Žalostno bi izvedelo z Jugoslavijo, ako bi delo za njo bilo odvisno od šolskih otrok. Učitelstvo pa je v tem oziru — popolnoma neodvisno! Kot avstrijski državljani slovenske narodnosti sme vsak učitelj delovati za uresničenje naše neodvisnosti od nemštva ter nima prav nobena oblast pravice dvigniti v tem oziru zoper njegovo prsta, če izvršuje to v dostojni in zakoniti obliki. Ker si štajerski deželni šolski svet lasti večjo moč, nego mu gre, bi bilo pač umestno, naj bi zavedno slovensko učitelstvo odslej naprej delalo bolj odločno za Jugoslavijo, nego je delalo doslej, s tem bi odklonilo to nepoklicano varuštvo od sebe in deželni šolski svet bi spoznal, da je udaril po — vodi.

Deželni šolski svet štajerski in razsodbe upravnega sodišča na Dunaju. C. kr. upravno sodišče na Dunaju je leta 1913na pritožbo krajin šolskih svetov celjske okolice, v St. Juriju ob južni žel. in na Dobju razsodilo, da občine in krajni šolski svet niso dolžni plačevati naročnine za šolski „Naredb. List“. Dolžni pa so ga sprejemati, kajti višje oblasti morajo svoje naredbe, ukaze itd. priobčevati brezplačno. V kljub temu terja c. kr. deželni šolski svet štajerski neprenehoma leto za letom naročnino od krajin šolskih svetov, četudi si lista naročili niso. — Napriimernejše storijo krajni šolski sveti in občine, da tako terjatev vrnejo z opombo, da lista ne plačajo, ker je c. kr. upravno sodišče na Dunaju tako razsodilo. Seveda bode deželni šolski svet prihodnje leto zopet terjati naročnino, misleč, da se bode krajni šolski svet nekega dne naveličal terjatev in bo naročnino pod novim načelnikom vendar plačal; toda te terjatve naj nikogar ne zmotijo, pravica naj obvelja, ne pa krivica šolske oblasti. Ako pa deželni šolski svet le ne bode dal miru ter bo še naprej predrzno preziral razsodbe c. kr. upravnega sodišča, naj se zadeva odstopi dotičnemu državnemu poslancu. Proč od nemške nadvlade v Jugoslaviji!

Ako bi kak Jugoslovanc ali Čeh tako govoril. Dne 26. maja je bil v Solnogradu Volkstag, na katerem je govoril ravnatelj Iwesberger med drugim nastopno: „Ako bi prišlo proti našim željam do razkrojitve države, česar bi se imeli bati mi Solnogradčani? ...“

Kako bi nam se potem godilo? Med vojno bi se morali nada, je bojevati do končnega poraza sovražnikov, ki nas ogrožajo tudi v sedanjih državni zvezi, vedeli pa bi nekoliko jasneje, za kaj se pravzaprav bojujemo.

Morali bi se odpovedati osrečevanju s češkimi svarilnimi in drugimi napisi in s češkimi uradniki pri vladi, pri gospodarstvu, pri orožnikih. Morali bi se odpovedati oddajanju naše živine, konj, mleka, sira, soli, lesa, železa, bakra, aluminija in še drugih reči, da se nas potem odira in postopa z nami kakor s pastorkom.

In baje se ne počutijo pri tem tako slabo. „Ako bi kak Jugoslovanc ali Čeh hotel govoriti slično o morebitni bodočnosti Jugoslovancev in Čehov, joj, to bi gremelo po nemškem časopisju in okoli Seidlerja „veleizdajalcev, katere treba obesiti.“

Hrvatski sabor se sestane dne 20. junija; razpravljal bo pred vsem o podaljšanju hrvatsko-ogrske finančne nagodbe.

Ogri proti gospodarski zvezi z Nemčijo. Trgovska in obrtna zbornica v Aradu se je izrekla zoper gospodarsko zvezo z Nemčijo.

Vlada ustavlja slovenske liste. C. kr. policijsko ravnatelstvo v Ljubljani je z odlokom z dne 5. jun. t. l. na nedoločen čas ustavilo slovenski ilustrirani tednik „Tedenske Slike“, češ, da kot nepolitičen list objavlja tudi različne politične članke, od kojih da so dali nekateri celo povod za zaplenbo! Zanimivo je, da je policijsko ravnatelstvo list ustavilo, ne da bi ga bilo poprej posvarilo, kar je celo v klasični deželni časopisne persekucije, na Češkem, v navadi. — Zopet dvojna mera: Vsak nemški nepolitičen list sme grdo in nesramno psovati Slovence in hujskati proti nam, ne zgodi se mu nič žalega.

Vojvodina Srbska, namreč bivša, sedaj županija Bačka-Bodrožska na južnem Ogrskem med Dunavo in Tiso meri 10.362 štirjaških kilometrov, torej nekoliko več nego Koroška, ter je imela po uradni statistiki iz 1910, leta 812.385 prebivalcev, od katerih je bilo med drugimi, osobito 213.796 Srbov in Hrvatov, 97 Bolgarov in 35 Slovencev, skupaj 213.928 ali 26,33% Slovencev ali južnih Slovanov, 30.395 Slovanov in Čehov, 10.760 južnih Rusov in 25 Poljakov, skupaj 41.180 ali 5,07% severnih Slovanov, nadalje 363.518 Madžarov, 190.697 Nemcev in 386 Rumunov, skupaj 554.601 ali 68,27% Neslovanov. — Kar se tiče Srbov in Hrvatov, navaja madžarska statistika 1289 Hrvatov, 145.063 Srbov, 67.444 Šokcevi in Bunjevcevi. Ako se trdi, da ima Bačka najmanj 36% slovenskega prebivalstva, ni nič pretirano, kdor pozna zanesljivost madžarskih statističnih uradov. — Ker so Srbi za madžarskega upora 1848. leta zvesto stali ob strani dinastije, je cesar Fran Josip I. v priznanje zasluge za prestol in državo ustanovil h koncu leta 1849 vojvodino Srbsko, katere je obsegala skoro celo Bačko in tudi še kos Srema, je bila združena z Banatom v jedno provincijo z glavnim mestom Temesvarom, tola se je že na početku 1861. leta prenehala, ker se je opet Madžarska obnovila. Kot spomin na vojvodino Srbsko je ostal avstrijskim cesarjem titul ali naslov velikega vojvode Srbskega. — Dr. F. H.

Nemški državni zbor. Za predsednika nemškega državnega zbora je bil na mesto umrlega dr. Kaempfa izvoljen centurmovac Fehrenbach, za podpredsednike pa nemški naprednjak Dove, socialdemokrat Scheideman in liberalci Paasche.

Tedenske novice.

Višji sv. redovi se bodo delili v mariborski stolnici prihodnji teden in sicer: subdijakonat v sredo (19. t. m.); dijakonat v petek (21. t. m.) in presbiterat (mašniško posvečenje) v nedeljo (23. t. m.).

† Dr. Franjo Tiplič. Od Sv. Lenarta v Slov. goricah se nam piše: V nedeljo, dne 2. t. m., je bil ob nenavadno obilni udeležbi pogrebcev položen k večnemu počitku naš preblagi, od Ljutomera do Maribora ter od Cmureka do Ptuja neumorno delujoči in priljubljeni zdravnik dr. Franjo Tiplič. Pred hišo mu je zapel mešan zbor žalostinko „Oj težka pot.“ Ob začetku petja „Miserere“ je zbrano ljudstvo glasno zastokalo, kot bi ne pustilo odnesti trupla svojega neutrudljivega zdravnika od njegove hiše, kjer je našlo brezštevilnih zdravih tolažb. Na grobu se je najprej poslovil od pokojnega v imenu slovenjgorškega naroda g. profesor Voglar, nato v imenu duhovništva vlč. g. župnik Pšunder ter v imenu učitelstva in obenem rojstnega kraja (Veržej) preminulega g. učitelja Vauda. Pod vodstvom zadnjega so nato pevci zapeli gniljivo nagrobnico „Blagor mu!“ Vsem navzočim so oči rosile in le prav polagoma so se razšli vsi vsečasno hvaležni mu sosed:

Oj spavaj duša blaga!
Težka je b'la ločitev,
Tem slajša bo združitev!

Junaške smrti je padel dne 31. maja popoldne na južnem Tirolskem enoletni prostovoljec-učitelj Oton Dominkuš, sin g. učitelja Dominkuša pri Sv. Petru pri Radgoni. Pokopani je bil dne 1. junija z vojaškimi častmi, kakor se spodobi za pravega junaka, v kraju Tece na Tirolskem. Star je bil 21 let. — O njegovi smrti poroča prijatelj, da je bila zelo lepa. Umrl je kot pravi slovenski junak. Dobil je tri smrtno rane in je izdihnil kakor angel brez bolečin. Vsi vojni tovariši: časniki z majorjem vred in moštye je jokalo za priljubljenim in ljubeznivim tovarišem. — Hud preizkušeni Dominkuševi rodbini izrekajo častniki in drugi vojni tovariši iskreno sožalje. Vsi slovenski junaki, na ti bo tuja zemlja lahka!

Poroka. V nedeljo, dne 9. junija, popoldne se je v cerkvi v St. Ilju v Slov. gor. vršila poroka g. Franca Dreier, posestnika v Selnici ob Muri, z Nežiko Hauc, kmetsko hčerko iz Ceršaka. Poročal ju je domači župnik vlč. g. Evald Vračko. Priči sta bila župan g. Reiter iz Ceršaka in g. veleposestnik Hercog in Selnice. Ženin je zaveden Slovenec, zdaj četovodja 47. pešpolka, in je odlikovan z dvema srebrnima in bronasto kolajno ter s Karlovim križcem. Nevesta je hčerka rajnega župana g. Antona Hauc, ki je zaslovel pred leti kot odločen branitelj slovenskega značaja obmejnih občin v borbi proti kultu.

ajnski šoli. Nevesta je zavzemala vodilno mesto med zavednimi obmejnimi Slovenkami. Pohvaliti jo moramo posebno kot vstrajno nabiralateljico podpisov za Jugoslavijo. Sentiljska slovenska društva štejejo Nežiko Haučevu v vrsto najboljših svojih pevk in tudi igralk na domačem odru. Naj se bogat božji blagoslov razlije nad domom novoporočencev!

Odlok vojnega ministerstva glede rabe madžarsčine. Naš vojni minister je izdal sledeči odlok: V svrhu razločevanja in naglašanja madžarskega in hrvatskega jezika napram drugim jezikom v monarhiji, se morajo v odlokih, v katerih se izdajajo odredbe glede rabe v državi običajnih jezikov, izbirati sledeči izrazi: »V službenem jeziku c. in kr. armade, v okvirju dežel ograde krone pa sledeči izrazi: »v državnem jeziku, madžarsko ali hrvatsko, in v drugih v monarhiji običajnih jezikih.« Rabiti se torej ne smejo izrazi: »vsi deželni jeziki,« ali »nemški in drugi deželni jeziki.«

Bogat narod. Nemški listi otožno in jadikujejo naznanjajo, da šteje češki narod sedaj že nad 1000 milijonarjev. Polmilijonar je na Češkem nekaj vsakdanjega. In ta podjeten narod bi Nemci radi ugonobili s kakimi papirnatimi odredbami?

Zopet nova slovenska posest v Mariboru. Hiša z gostilno na voglu Viktringhofove ulice in novega Glavnega trga (poprej gostilna Lončarec) je kupila slovenska gospa Knuplež za 70.000 K.

Za slovensko šolo v Mariboru so nadalje darovali: Dr. Viktor Kac v Mariboru 100 K; Jos. Serbinek, posestnik na Svečini, 20 K; zbirka Ant. Stergaršek 20 K; Jakob Peršuh, posestnik pri Sv. Lovrenču na Dravskem polju, 30 K; Neimenovan v Studencih 2 K; Jožef Kupljen v Žihlovi 40 K; Vinko Lašič na bojišču 20 K; Anton Flis, posestnik v Savinjepeči, 10 K; J. Puštržin v bolnici Ungvar 4 K; Slovensko pevsko društvo v Ljutomeru o priliki izleta o Binkošti v Cezanjevce 33 K; Milan Sever iz Novega Mesta kot dar neimenovanega 20 K; svatje na zlati poroki Jožeta in Marije Bantan v Dolu pri Hrastniku 56 K; Edvard Janžek, župnik v Rimskih Toplicah, 10 K; Karel Rossner na Vranskem 10 K; Andrej Bračič, župnik v Lembahu, 10 K; Dav. Meško, župnik v Kapeli, 100 K. — Prispevke je pošiljati na naslov moške podružnice družbe sv. Cirila i. Metoda v Mariboru. Šolski odsek.

Jugoslovanskemu klubu je poslala vesela družba iz Zdravko Sagadinove gostilne v Sesterzah pri Majšpergu 22 K, katere je nabral g. Josip Gajser na binkoštni ponedeljek. Svota se uporabi v prid akcije za naše politične preganjence. Vsem darovateljem najtoplejša hvala.

Premestitev okrožnega sodišča iz Rovinja v Polj. Jostični minister je izjavil italijanskemu poslancu Sparado, da bo vlada premestila okrožno, sodišče iz Rovinja v Polj.

Imena nepoznatih padlih. Pri mnogokaterem padlem vojaku, čegar imena niso mogli dognati, ker ni imel pri sebi nobenega izkaza ali kaj sličnega, so našli žepne ure in verižice. Kakor znamo, vrezujejo urarji v notranje pokrovce ur razna znamenja s tekočimi številkami, tako, da lahko vsak urar, ako dobi v roke tak izkaz, iz teh znamenj dožene, je-li bila ta ali ona ura kupljena, oziroma popravljena v njegovi prodajalni ali ne. Vsled tega je v mnogih slučajih mogoče dognati ime kupca dotične ure. Vojna uprava je sedaj začela izdajati v posebnem izkazu znamenja, katera so vgravirana v pokrovček ure kaknega padlega vojaka, čegar imena ni mogoče dognati. Dosedaj je že mnogo slučajev, ko se je na ta način mogla dognati identiteta padlega vojaka.

Javna zahvala. Slovenci gorske haubične baterije v Št. Jurju ob južni žel., se tem potom najpristrčneje zahvalujemo tamošnjim tržanom kakor tudi okoličanom za vsestransko izkazane dobrrote v dnevih našega bivanja med tem narodno zavednim dobrim ljudstvom. Ob slovesu iz tega priljubljenega kraja kličemo vsem skupaj: »Bog plati in na skorejše svidenje v

Šolska poslopja in vojaštvo. Vojni minister je izjavil napram poslancem, da namerava za prihodnje šolsko leto izdati ukaz, ki bo določal, da bo morala vojaška uprava izprazniti veliko šolskih poslopij, v katerih je sedaj nastanjeno vojaštvo, ali se pa nahajajo vojaške pisarne, da pouk šolske mladine ne bo oviran. Izprazniti pa ne bo mogoče takih šolskih poslopij, ki služijo kot vojaške rezervne bolnišnice.

Podčastniku in vojaku-prostaku dovoljena vožnja v 2. razredu. Dosedaj je bilo običajno, da so se smeli podčastniki in vojak-prostaki voziti samo v 3. razredu osebnih vlakov, toda samo osebnih, a pa tudi brzovlakov. Sedaj pa naznanja vojaška

uprava, da je podčastniku in vojaku prostaku dovoljena vožnja tudi v 2. razredu osebnih vlakov in v 3. razredu brzovlakov, ako si dotični podčastnik ali vojak prostak plača voznino iz svojega. Dosedaj so se pogostoma dogajali slučajji, ko se je častnik spodtikal nad tem, ako je sedel v drugem razredu tudi kak podčastnik, ali celo vojak prostak ter zahteval, da je moral zapustiti dotični železniški voz.

Strojniki mlatilnic oproščeni od vojaške službe. Domobranski minister je izjavil poslancem, da bodo strojniki mlatilnic tudi letos slično kakor v lanskem letu, oproščeni od vojaške oziroma črne vojaške službe, in sicer za dobo mladičev.

Društvo javnih in zasebnih uslužbencev. Ustavni občni zbor se vrši v ponedeljek, dne 10. t. m., v Narodnem domu v Mariboru ob 9. uri zvečer. — Dnevni red: 1. Izvolitev odbora. 2. Slučajnosti. — Vabimo uradnike, vpokojence in vse druge zasebne nastavitelce, da se udeležijo občenega zbora tega ne-političnega, stanovskega društva. Namen društva je, licitacija vojaških konj. V mesecu juniju se bodo vršile licitacije vojaških konj v sledečih krajih: V Mariboru dne 22. junija, v Radgoni dne 18. junija, v Šoštanju dne 16. in v Slov. Bistrici dne 15. junija vsakokrat ob 9 uri popoldne.

Dogodki v Forminu pred poroto. V soboto dne 8. junija se je vršila pred mariborsko poroto kazenska razprava o znanem dogodku v Forminu pri Ptuj, o katerem smo že svoj čas poročali. Obtoženi so bili zaradi hudodelstva upora in uboja Alojzija Muršič, Marija Žuran, Andrej Zamuda, Apolonia Horvat in Antonija Mikec vsi iz Formina pri Ptuj. Porotniki so zanimali glavni vprašanja upora in uboja, pač pa so spoznali imenovane osebe krive prestopka, ker so se zbrale z namenom, da izpodijo rekvizicijsko komisijo in zaradi težke telesne poškodbe, nakar je sodišče prisodilo Alojziju Muršič, 21½ leti, ostalim pa po 4 mesece težke ječe. Ker je bil vsem obsojencem všteti čas preiskovalnega zapora od 5. januarja nadalje, tako, so prisojeno kazen razven Alojzije Muršič vsi ostali že odslužili. O zanimivi kazenski razpravi, ki je trajala v soboto čeli dan in še v nedeljo do 3. ure zjutraj, bo obširneje poročal v prihodnji številki »Slov. Gospodar.«

Roparske tolpe se po naših krajih zelo množijo. Dan za dnevom prinašajo časniki poročila o ubojih, ropih, umorih in tatvinah, ki jih izvršujejo razni dezertirji, cigani in enake vrste ljudi. Ljudje, ki so se na bojiščih navadili moriti in klati ljudi, če ne morejo zlepa dobiti zaželenega plena, kar ubijejo in zakoljejo one, ki hočejo braniti svojo in svojih bližnjih lastnino. In kaj stori vlada? Kaj stori grof Clary, da bi bilo ljudstvo, ki čuva dom in prideluje živež, varno svojega življenja in imetja? Prav nič! Vlada kuje načrte, kako bi preganjala Slovence, grof Clary kuje nove stroge odredbe proti slovenskemu prebivalstvu, posebno proti kmetu, za varnost deželanov pa se nič ne stori. Mi smo že opetovano opozarjali vlado, naj stori kak energičen korak za varnost ljudstva. Predvsem bi se naj organizirale domače občinske straže, naj bi se jim dalo orožje na razpolago. Predvsem pa bi naj politična oblast pozvala orožnike, da naj raje bolj skrbno zasledujejo tatove in roparje, nego da stikajo za jugoslovanskimi »veleizdajalci.«

Tudi rani krompir pod zasego. Večina avstrijskega prehranjevalnega sveta se je izrekla za to, da se letos tudi rani krompir dene pod zasego. Lansko leto je bil zgodnji krompir prost. — Vlada namerava določiti letos za osebo na teden 2½ kg.

Dopisi.

Maribor. Za snago skrbi naš magistrat tako, da bo treba uradnemu vodji izposlovati visoko odlikovanje, ki ga je zaslužil v svoji veliki skrbi za občno zdravstvo. Pretekli četrtek je n. pr. bilo javno stranišče pri glavnem kolodvoru tako polno, da je nesnaga lar čeli dve uri tekla mirno na ulico, predno je priduhnela pod nos tam blizu sprehajajočemu se policijskemu stražniku. To se dogaja opetovano. — Graznice pri mnogih hišah so večkrat tako napolnjene, da teče smradljiva tekočina po dvoriščih. Na magistratu pravijo: Bomo že, bomo že. In pri tem »bomo že« navadno tudi ostane. — Stranišča pred frančiškanskim samostanom niso mogli napraviti na bolj neprimernem mestu kot ga so. Ob vročih dneh puhti smrad od stranišča celo v cerkev. In kako popravno je napravljeno to stranišče!

Sv. Križ pri Ljutomeru. Povodom nepričakovane, tragične smrti zgledega posestnika in župana Franc Muršiča iz Šalince, dne 24. maja t. l., nabrali so šoli naklonjeni njegovi pogrebci na namen tukajšnjih revnih učencev znesek 32 K. — Za ta velikodušni dar se šolsko vodstvo zahvaljuje v imenu revne šolske mladine, ki bo deležna tega milodara. Blagopokojnik ostane nam v trajnem spominu! Naj v miru počiva!

Ljutomer. Na Murskem polju je slana 5. t. m. povzročila velikansko škodo; zlasti je uničen fižol, buče, kumare, koruza in doloma tudi krompir. V višjih legah proti Ljutomerskemu hribovju ni več toliko škodovala. Bog se nas usmili!

Ljutomer. Zaročil se je naš g. uradni vodja Kastner-Pöhr z gđ. Elzo Novakovo. Bilo srečno!

Sv. Marjeta niže Ptuja. Franc Forstnerič od 87. pešpolka je odlikovan radi hrabrosti z železnim zaslužnim križcem na traku hrabrostne kolajne.

Vrhloga pri Črešnjevcu. Med posilnenci ki so šli gledat cesarja na Dunaj, je imenovan med drugimi tudi »slavni« Ludovik Kresnik, — čujte in se čudite: »župan iz Vrhloga«. Ker je v svoji domači občini črešnjevske pri volitvah za župana redno padel skozi rešeto, si ubogi kandidat štajercijancev zmislil: Vrhložani nimajo pred cesarjem nobenega zastopnika v deputaciji: in možgani so se mu zavrteli, ko se je vozil nekaj ur po železnici — ko je vstopil na vlak, je bil še navadna ničla iz Črešnjevca: ko je pa izstopil na Dunaju, kako se je čutil, ko je videl, da on ni Kresnik, gostilničar pri cerkvi črešnjevske, ampak gospod Kresnik, župan iz Vrhloga. Srečni Vrhložani imamo zdaj dva župana in sicer enega, ki je govoril s samim cesarjem!

Celje. Alojz Filipič, doma od Sv. Tomaža pri Ormožu, sedaj pri 3. nadomestni stotnji v Celju, je bil dne 3. junija pri vizitu pušk. Eden vojakov je imel se polno patrolo v puški. Kar naenkrat počil strel ter zadene Filipiča v desne prsi. Težko ranjenega so takoj prepeljali v bolnišnico v Celju. Upamo da bo okreval. Filipič je zaveden Slovenec ter pri stotnji vobče priljubljen.

Videm ob Savi. Tukaj je dne 5. junija po dolgi in mučni bolezni, sprevidena s sv. zakramenti, umrla gospa Roza Novak, c. kr. poštarica in posestnica. Pogreb se je vršil v petek, dne 7. junija. Naj počiva v miru!

Vse kar je prav. Zadnji čas opazamo, da je postal preč. g. ptujski prost Jurkovič čez mero naklonjen našim zakletim verskim in narodnim nasprotnikom — nemškutarjem in vsenemcem. Ornigu in drugim se s posebno spoštljivostjo klanja in dobrika, kar ti ljudje poželiyo, to jim izpolni, četudi pri tem prelomi in prestopi cerkvene predpise. Naše priprosto, dobro, katoliško, verno slovensko ljudstvo ne velja pri njem nič, nemškutar ali Nemec pa vse. Zadnji čas preč. g. prost posebno slovesno vodi pogrebe nemških in nemškutarskih korifej. Rajnki Maks Straschil je spadal v hajdinsko župnijo, a prišel ga je pokapat g. prost celo z infulo. In zdaj je istotako vodil pogreb pokojnega Štajerčevega urednika Linhartta tudi z infulo, da s tem povzdigne njegov sijaj. Radovedni smo, kdaj in od kod je preč. g. prost dobil privilegij, da sme nositi infulo izven prostiške cerkve in celo pri pogrebi. Dozdaj vsaj so imeli to pravico samo škofje, drugi infulirani cerkveni dostojanstveniki pa smejo svoje insigne rabiti edino le v dotični cerkvi in le z izrečnim dovoljenjem škofovim v prav posebnih slučajih tudi drugod. Saj menda za nemškutarje in vsenemce, ki so celo svoje življenje blatili sv. cerkev in duhovnike ter smesili po listih dobre vernike, v novem cerkvenem kodeksu še niso napravili posebnih izjem? Torej drugokrat vse po pameti in kar je prav!

†

Potrfin srcem naznanja obitelj učitelja
Dominkuš, da je njen ljubljani sin, oziroma
brat gospod

Oton Dominkuš,

učitel, enoletni-prostovoljco-četovođa,

dne 31. maja 1918 padel, zadet od granate
na Južnem Tirolskem junaške smrti za ce-
sarja in domovino, Pokopan je bil z vojaš-
kimi častmi dne 7. junija 1918 v kraju Tec-
ce na Južnem Tirolskem.

Priporočamo ga znancem in prijateljem
v molitev!

118

St. Peter pri Radgoni, dne 7. junija 1918,